

STEPHANI^{us} DE CHALMETO / Fr.

CARTHUSIÆ PORTARUM MONACHI

Étienne de Chalmet
(m. t.)

EPISTOLA

DE PERSEVERANTIA ORDINIS

AD NOVITIOS S. SULPITII ORD. CISTERC.

(Ex codice ms. S. Augendi Jurensis seu S. Claudii.)

Dilectissimis In Christo fratribus, BONAAMICO, et sociis ejus apud Sanctum Sulpitium in annua examinatione positis, Stephanus de CHALMETO, Spiritu principali confirmari.

Quidam amici vestri rogaverunt me (supra id quod enim fortasse me existimantes) ut ad confirmandos, sive confortandos vos, quam possem operam impenderem. Unde ego volens non tam subvenire necessitati vestræ, quam non deesse charitati, cum Dominum priorem consulissem, visum est ei ut hæc schedula meo nomine ad vos dirigeretur. Igitur non ego tanquam emeritæ militiæ veteranus, tyrones instruo, sed quasi miles adhuc ad nova bella rudis, quæ ad meam, sicut ad vestram æque vel confirmationem vel exhortationem valeant, profero. Debemus ergo, tam ego quam vos, divinæ circa nos misericordiæ opera sollicita pietate considerare. Primum quidem, quod non conclusit nos in manibus inimici, sicut merueramus, ut (juxta quod scriptum est [Apoç. xxii, 11]) qui in sordibus eramus, adhuc sordesceremus; sed contra merita nostra, non solum misericorditer, verum etiam potenter eduxit nos de lacu miseræ, et de luto fæcis, ubi jacebamus. Deinde quod tantam nobis sobrie et juste, et pie vivendi opportunitatem concessit; præveniente nos gratia sua, ut non facilliora et leviora quæque pusillanimitatis spiritu eligeremus, sed eam potissimum serviendi Domino viam, constanter aggredieremur, quæ quanto arctior, tanto ad salutem certior, quanto magis ardua, tanto securior, et ad perveniendum compendiosior. Pro quibus omnibus debitam quotidie gratiarum actionem ei, qui nos vocavit exhibentes audiamus Apostolum dicentem: *Hortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis* (II Cor. vi, 7). In vacuum gratiam Dei recipit quisquis prout ab eo præparationem sive opportunitatem accepit gratiæ Dei, non operatur. In vacuum etiam Dei gratiam recipit, qui missa manu ad aratrum retro respicit (Luc. ix, 62), quales (dicente Domino) non sunt digni nec apti regno Dei: *habentes* (juxta Apostolum) *damnationem, quoniam primam fidem irritam fecerunt* (I Tim. v, 12). Cum magno pondere et tremenda divinæ vocis denuntiatione dictum est: *Memento uxoris Loth* (Luc. xvii,

51). *Noli retro respicere, ait angelus ad Lot, nec steteris in omni loco circa regionem, sed in monte salvum te fac* (Gen. xix, 17). Qui vocante nos divina gratia montem conscendimus, id est, arduum atque supremum virtutis atque justitiæ iter arripimus, (*Justitia, inquit, tua sicut montes Dei* (Psal. xlv, 7) non debemus ad campestria regionis descendere, id est, ad facilliora quælibet et minus laboriosa declinare, ne forte involvant nos incendia Sodomorum, aut ne sicut Abel a Cain, ita nos a diabolo trucidemur. In campo quippe Abel occisus est. Campus autem est lata et spatiosa via, quæ ducit ad mortem et perditionem. Licet ergo mors Abel pretiosa fuerit in conspectu Domini, non incongrue tamen eorum exitium intelligitur significare, qui nihil arduum vel laboriosum aggredientes, in campo, id est, in lata mundi via a diabolo perimuntur. Ait ergo Dominus ad Moysen: *Non coques hædum in lacte matris suæ* (Deut. xiv, 21). Nomine igitur hædi, intelliguntur peccatores. Hædi quippe ad sinistram in judicio stabunt, et in lege hircus pro peccato jubetur offerri (Lev. xxiii, 19). Lac vero matris est facillior Ecclesiæ doctrina, secundum quam merito permittuntur vivere, qui nulla gravia delicta commiserunt. Nos ergo quanto minus abstinemus ab illicitis, tanto justius nobis amputavimus licita, ad lac matris Ecclesiæ pertinentia: ut dignos penitentiae fructus faciendo, veniam a Domino et misericordiam consequamur. Igitur juxta apostolicam exhortationem, videamus, *ne forte sit in aliquo nostrum cor malum incredulitatis, discedendi a Deo viro et vero* (Hebr. iii, 12): sed adhortemur nosmetipsos per singulos dies, ut non obduretur quis ex nobis fallacia peccati. Si non capiant nos blandimenta, quæ suggerit tentator, ut seducat: si non terreant nos ea quæ difficilia et intolerabilia esse proponit, ut frangat; adjuvante Domino, qui refugium factus est nobis, facile omnes tentationum laqueos superabimus. In ipso enim sperantes non infirmabitur, nec delinquent omnes, qui sperant in eo. Fidelis namque, qui non patietur nos tentari supra id quod possumus; dicente Apostolo: *Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes, repertis*

promissiones (Hebr. x, 36). Per patientiam igitur A curramus ad propositum nobis certamen (Hebr. xii, 1): recogitantes quantum pro nobis, et patientiam, et obedientiam usque ad contumelias et mortem crucis, exhibuerit Christus; ut non fatigemur animis nostris deficientes. Non enim dictum est, qui coeperit, sed, qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. x, 22). Cum autem ipsa infirmitatis nostræ experientia doceamur quam vera sit illa Domini sententia, qua dicit: Sine me nihil potestis facere (Joan. xv, 5); cum misericordia ejus prævenierit nos, certum est quod ipse non subtrahet nobis auxilium gratiæ suæ, nisi ipsi prius subtraxerimus nos. Unde in persona ipsius Domini dicit Apostolus: Justus autem meus ex fide vivit (Hebr. x, 38). Quod si subtraxerit se, non placebit animæ meæ. Mox vero ex sua et electorum voce subjungens Apostolus: Nos, inquit, fratres, non sumus subtractionis filii, in perditionem, sed fidei, in acquisitionem animæ (ibid., 39). Quibus verbis satis terribiliter insinuavit, qui sint filii subtractionis, eos esse etiam filios perditionis. Nisi autem cum debita perseverantia digne ambulaverimus vocatione qua vocati sumus, dicente apostolo Petro: Melius erat vobis non cognoscere viam justitiæ, quam post cognitionem retrorsum converti (11 Petr. ii, 21). Unde etiam Salomon: Sicut canis qui revertitur ad vomitum, sic imprudens, qui iterat stultitiam suam (Prov. xxvi, 11). Atque iterum: Vir qui erraverit a via doctrinæ, in cætu gigantum commorabitur (Prov. xxi, 16). Hic vero nomine gigantum, superbi, atque a Deo alieni, vel dæmones, vel homines significantur. Quia C vero quidam cum ad nostrum vel vestrum propositum venerint, solent vel de nostro ad vestrum, vel de vestro ad nostrum suspirare; ne vero et nobis hujusmodi suggestionibus tentator illudat, audiamus Apostolum dicentem: Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat (1 Cor. vii, 20). Unde Salomon: Sicut avis transmigrans de nido suo, ita et vir qui relinquit locum suum (Prov. xxvii, 8).

Et iterum: Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris (Eccli. x, 4). Quoniam autem abundante iniquitate refrigescit claritas multorum, et quidam a serpente seducti, et a vestro et a nostro proposito resilientes, plus nocent scandalo quam profuerant exemplo (non formidantes illam dominicæ denuntiationis tremendam, terribilemque sententiam qua dicitur: Væ homini per quem scandalum venit (Matth. xviii, 7); cavere valde debemus ne plus perturbet nos paucorum retro abeuntium levitas, et inconstantia, quam confirmet multorum perseverantium gravitas et constantia. Imo vero sicut debet nos roborare honorum perseverantia, ut perseverantior atque viriliter stemus; ita debet nos cautos et sollicitos reddere perversorum apostasia, ne cadamus. Et juxta Domini vocem in Evangelio, fiant novissima nostra deteriora prioribus (Matth. xii, 45). De cætere Scripturis sanctis legendis, audiendis, meditandis, aure fidelissima debemus intendere, et quicquid in eis invenerimus, de destruenda per humilitatem superbia, de superanda per mansuetudinis et patientiæ lenitatem iracundia vel impatientia, de fuganda per fervorem spiritus torporis et teporis negligentia, de repellendo per benignitatis gratiam livore invidiæ; de calcando per testimonium conscientie appetitum inanis gloriæ, de orationis instantia, de jugi cordis et oris custodia de apprehendendis quatuor virtutibus, prudentia, temperantia, fortitudine, et justitia; de observanda in incessu, in silentio, in colloquio, in omni statu et actu, gravitate et modestia; de vitando per sinceræ obedientiæ subjectionem, in obedientiæ malo, de apprehendendo debite cum pio profectu perseverantiæ bono; postremo de ea, quæ est omnis consummationis finis et legis plenitudo, charitate; debet quotidianis coram Deo profectibus et incrementis, in conversatione et moribus nostris apparere. Valete. Vestris et totius sancti conventus orationibus, per interventionem vestram me commendo-

EPISTOLA ALEXANDRI PAPÆ III

Ad Arthaudum priorem Alvericæ, de schismate illius temporis.

(Ex Archivo domus Alvericæ, ordinis Carthusiensis.)

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio A. prioris Alvericæ salutem et apostolicam benedictionem. Dum piam simplicitatem, etc. (Hanc epist. vide inter opp. Alexandri PP III.)

APPENDIX.

Probationes eorum continens quæ de tribus Bernardis Portarum prioribus, et his illigato Nantelmo, in præfatione ad lectorem disputata sunt.

I. — Rainaldus reclusus Sancti Ragniberti, circa annum Christi 1134.

(Ex tabulario Carthusiæ Majorevi.)

Guido de Aranda omnem calumniam quam fratribus Majorevi faciebat super pascuis eorum dere-

liquit: juravitque in manu Rainaldi reclusi Sancti Ragniberti, fidelem eis adiutorem et amicum fore. Et inde habuit tres solidos, duodecim nummos, et septem denarios. Testes Bernardus Portarum prior, Hugo procurator Majorevi, et Donatianus monachus Sancti Ragniberti.

II. — *Bernardus de Portis, prior Portarum ex episcopo Bellicensi, anno Christi 1147.*

(Ex tabulario Carthusiæ Majorevi.)

BERNARDUS de Portis, Portarum prior dictus, in Christo dilectissimis HUMBERTO priori Majorevi, et fratribus ejus salutem et omne bonum.

Notum sit vobis quod G. de Benuntia laudavit quidquid pater suus vobis perpetuo concesserat in monte de Chevillaco, ad meam requisitionem cum adhuc Bellicensis episcopus forem. Promisit pariter idem Giraldus vobis omnem fidelitatem et mantentionem cunctis diebus, sicut pater suus promiserat. Hoc autem factum est in Ecclesia nostra, die sancti Thomæ apostoli, anno Christi millesimo centesimo quadragesimo septimo, coram toto conventu nostro, et Paulo et Antonio los Forts domicellis, et Petro Moschet de Latiniaco.

III. — *Nanthelemus episcopus Bellicensis, qui vulgo Anselmus, ad annum Christi 1164.*

(Ex tabulario Carthusiæ Majorevi.)

Ad concordiam et pacem futurorum, ut quietius in silentio vivant, placuit antiquis res gestas litteris memoris commendare. Noverit igitur quicumque hanc chartam legerit vel audierit, quod ego Nanthelemus humilis Bellicensis ecclesiæ episcopus, ad domum venerim Majorevi, ob quasdam calumnias quæ obortæ fuerant inter domum illam et milites de Rubemonte; inter quos pax hoc modo Deo largiente reformata est. Remota siquidem omni querela, et sedato omni rancore et discordia, concesserunt et libere dederunt dominus Willelmus et dominus Garnerius cum filiis suis, pro se suisque omnibus vivis et defunctis, fratribus Majorevi omnia quæ ab ipsis vel antecessoribus dono vel pretio acquisierant, et quibus ipso die investiti erant. Terras scilicet et memora, pascuarum usum per omnem terram quæ infra eadem continetur pascua: ita ut nullam persecutionem ejusque ordinis vel religionis, in terra prædicta ad habitandum suscipiant, imo suscipere volentibus pro posse suo omnino resistent. Excepto quod dominus Garnerius in villa de Mionz, in eo quod suum est, religiosos quos voluerit potest suscipere ad habitandum; non ad pascua eremitis data devastanda, nisi quantum ad ipsam villam pertinet: ubi etiam pecoribus Majorevi transitus non negatur. Præterea omnia quæ fratrum Majorevi sunt, in mantentione et custodia sua susceperunt; euntibus et redeuntibus ad domum supradictam, firmam de se suisque hominibus securitatem dederunt: et si quam aliquando injuriam sæpeditis fratribus, vel ad se venientibus, vel redeuntibus fecerant, veniam suppliciter postulaverunt. Hæc quæ dicta sunt fideliter intellexi, promiserunt et juraverunt in manu nostra dominus Willelmus de Rubemonte, et filii ipsius Willelmus et Aimo, dominus Garnerius; et filii ejus Willelmus, Gruffredus, Garnerius, Gaucerrannus. Laudantibus etiam idipsum uxoribus eorum, quæ ad eremum venire non poterant. Definita vero sunt hæc apud Majorevum, in domo inferiori, anno

ab Incarnatione Domini millesimo centesimo sexagesimo quarto. Interfuerunt autem hæc determinationi mecum hi. Guillelmus capellanus noster, monachus Portarum. Magister Anselmus canonicus Bellicensis, Andreas etiam Sancti Selpicii monachus, et Willelmus monachus. De Majorevo Humbertus prior, et Hugo procurator, conversi, Bonus, Philippus Girardus, Willelmus: sacerdotes seculares, Vicardus de Balmeto, Jordanus et Willelmus de Breuno, Humbertus de Barco, Daa et Johannes de Isinana. Milites vero Hugo et Vicardus de Balmeto, Aalardus de Biliniaco, Garnerius de Balmeto, Jordannus de Camberiac, Erardus de Martiniaco, Jordanus et Aimo de Enhafol. Fuit etiam ibi Guido præpositus Bellicensis, Lambertus clericus, et Pocius frater ejus de Balmeto, Willelmus pellicerius de Nantuaco. Sciendum vero est quod pro prædicta concessione et donatione, Willelmo de Rubemonte condonata sunt sex libræ Gebennensium. Filii etiam domni Garnerii supradicti in conventa monachorum laudaverunt quæ prædicta sunt, et habuerunt inde ferme quadraginta solidos Gebennensium.

IV. — *Origo castri Majorevi in valle de Meria, ubi nunc Carthusia ejusdem nominis.*

(Ex tabulario Carthusiæ Majorevi.)

RAINALDUS Dei gratia primæ Lugdunensis Ecclesiæ minister humilis.

Notum facimus universis, quod nos vidimus, et de verbo ad verbum legimus diligenter quasdam litteras, sanas, integras, non raras, non violatas nec corruptas, sigillo aureo perantiquo munitas, quarum tenor talis est: *Noverint omnes presentes et futuri quod Valentinianus imperator anno decimo regni ejus concessit Majorevo ejus cubiculario, quidquid ei antea dederat in montibus et vallibus, prope vallem Helnonis, prope vallem Michaliæ et prope montem del Cambes, cum omnimoda potestate alte et bene; domos, turres, castra et urbes construendi, leges condendi, propria numismata fabricandi, et ita agendi ac si esset imperator. Eo quod ille maluit oculis orbis dextro, quam clavim cubicali imperatoris tradere Arbogasti hosti. Apud Isernoros Kalendis Aprilis. A tergo autem hæc scripta erant. Majorevus edificavit urbem del Balmeto, a qua nomen est sortitus, et castrum proprio nomine ab ipso vocatum Majorevum in valle de Meria, dicta a justis arborum évulsarum, ad coercenda latrocinia Jovini Popæ nefarii et ferocis templi Montisægrorum. Genuit Majorevus Ginioldum del Balmeto post triginta septem nepotes ab ipso directe descendentes, Ginioldus Pontium procreavit, Pontius vero Ritboldum, Ritboldus Nortboldum. Nos vero ad preces Aimonis domicelli del Balmeto, presentem transumptum fecimus sigillari sigillo nostro, itaquam conveniens cum originali. Testes fuerunt. Willelmus de Colongia, Albo de Monte aureo, G. pœnitentiarius, Le. senescalcus refectorii. Datum anno ab incarnatione Domini 1213, mense Aprilii, cum sigillo ejusdem pontificis.*